

YEŞİL KUBBEDE BİR NÂLÂN: ABDÜLFETTAH RAUF VE NAATLARINDA PEYGAMBERE HİTAP ŞEKİLLERİ

Dursun Ali Tökel

Prof. Dr., Fatih Sultan Mehmed Vakıf Üniversitesi, datokel@fsm.edu.tr

ORCID: 0000-0003-0107-3669

DOI: <http://doi.org/10.51331/EB10DAT>

GİRİŞ

“Peygamber nasıl insanın ufkuysa na’t da şiirin ufkudur.”¹

Sezai Karakoç

Şurası bir gerçek ki Abdülfettah Rauf Efendi’nin naatları, Türkiye dışında bir ülkede Türkçe yazılmış naatlar olarak eşsiz bir kıymeti haizdir. Bu kıymetin sebebi de bize, ülkemizde son devirde yazılan naatlarla onun naatlarını mukayese imkânı vermesidir. Birazdan değineceğimiz gibi klasik çağlarda yazılan naatlarla son dönem edebiyatımızda yazılan naatlar arasında çok mühim farklar vardır. Bu naatlarda hitap edilen aynı Peygamber olmakla beraber hitap biçimleri, Peygamberden beklentiler, şairin

1 Sezai Karakoç, *Edebiyat Yazıları I*, 9. bs. (İstanbul: Diriliş Yayınları, 2019), 103.

Peygamberi insan, toplum ve din için konumlandırma şekli, Peygamber tasavvuru önemli oranda değişmiş durumdadır. Bu bizde böyle olmuştur, peki diğer İslam toplumlarında da acaba böyle midir? Onlarda yazılan naatlarda da bu mühim değişimler görülüyor mu? Bunu anlamak için mukayeseli çalışmalar yapmamız gerekiyor ve maalesef böylesi karşılaştırmalı incelemelerden mahrumuz. Ama işte Abdülfettah Rauf Efendi'nin yayınlanmış naatları elimizde ve biz Türkiye'de son çağda yazılan naatlardaki değişimleri onun naatları ile mukayese imkânına sahibiz. Temel soru şudur: Klasik edebiyatımızdaki naatlarla son devir yenileşme dönemi edebiyatımızda yazılan naatlar arasındaki farklar acaba Abdülfettah Rauf Efendi'nin naatlarında da var mıdır yoksa Abdülfettah Rauf Efendi klasik tarzda naat yazmaya devam mı etti? Eğer ettiyse bu değişimden kendisini nasıl korudu? Yok eğer onun naatlarında da varsa bu değişim acaba hangi boyutlarda?

Klasik Edebiyatla Modern Edebiyat Devirlerinde Yazılan Naatlardaki Mühim Farklar

Abdülfettah Rauf Efendi'nin naatlarını Peygamber Efendimiz'e hitap şekilleri açısından incelemeden önce, onun da dâhil olduğu modern zamanlar içerisinde Türk edebiyatında yazılan naatların, klasik naatlarla farkları üzerinde kısaca durmak istiyoruz. Zira modern devirlerde yazılan naatlarla klasik çağlarda yazılan naatlar arasında önemli farklar var. Bu farklara değinmeden pek çok naat yazarak Peygamber Efendimiz'e sevgi, saygı ve kalbî muhabbetini dokunaklı mısralarla dile getiren Abdülfettah Rauf'un naatlarının önem ve değerini hakkıyla teslim edemeyiz.

Modern edebiyatımızda Sezai Karakoç'un Naat üzerine yazmış olduğu müstakil bir yazısı hayli ilginç ayrıntılar içerir. Karakoç,

bizim kültürümüzdeki naatı, başka düşünce ve kültüründeki heykel ile kıyaslar ve aralarındaki mühim farklara değinir:

“Eski medeniyette, bir heykelin karşısında onu seyredenin bütün şahsiyeti ve ruhu siliniyor, yalnız heykel ortada kalıyordu; bir na’tin okuyucusu ve dinleyicisi ise, ruhunun bütün cephele-riyle uyanışına ve dirilişine, gelişmesine şahit olur. Bütün ben-liğiyle, ledün dünyasının havasını alır ve orada yaşar.

Bir heykelin etkisi, hipnotik bir etkidir. Ona maruz kalan sanki bir medyum gibi uyutulmuştur. Ve ondan kurtulunca bir uyku-dan uyanmış ve bir kabustan kurtulmuş gibi olur. Cadı büyüü çözülmüş gibi. Na’tin etkisi ise bir neşvünema etkisidir. Ruh besler, eğitir, yetiştirir ve geliştirir. Tazeler.

Heykel na’tin yanında, portrenin yanındaki bir natürmorttur. Na’tte, bütün unsurlar, kelimeler, mısralar ve bütünüyü şiir canlıdır. Na’tın atmosferi, sahabelerin içinde bulunduğu at-mosfere bir örnektir. Peygamberlik yolunun diri havasını tat-mak... Yani na’t, sahabeliğe bir uyanış, o ideale dünyadan bir ışık, bir renk, bir ses getirmek, oraya bir yürek, bir gönül taşı-mak geleneğinin şiirdeki çalışmasının bir verimidir.

Heykel, insanı; belki kendi vücudunun ölü şemasına ve bilgisi-ne götürür. Na’tsa, ruhunun görünmez görünüş ve oluşlarına, bilinmez bilgilerine...”²

Naatlara bu pencereden bakan bir nazar geliştirmiş olsaydık şüphesiz bu kıymetli metinleri çok başka bir zaviyeden idraki-miz mümkün olacaktı. Naatları, eşsiz bir açıdan ele alan Sezai Karakoç’un bu yorumu zannımca son dönem edebiyatında bir istisna teşkil etmektedir. Türün ve metnin ontolojisi üzerine ya-pılan bu yorum onu alelade bir şiir veya e74,i38debî bir metin olmanın çok ötesine taşır ve bir milletin Peygamber algısı üzeri-ne değeri tartışılmaz hakikatli ve ihtişamlı dikkatler sunar. Fakat

2 Karakoç, “Na’t,” *Edebiyat Yazıları I*, 103.

bu müstesna bakış ve başka kültürlerdeki kutsala ait bir takım yapı ve içeriklerle mukayeseli olarak ele alınmış karşılaştırmalı ve görkemli yorum maalesef tekil olarak kalmış, modern edebiyatımızda naat daha başka bir seyirle varlığını sürdürmüştür.

Klasik edebiyatımızda pek çok sebepleri olmasına rağmen naat yazmadaki asıl gaye diama Peygamber Efendimizin şefaatinin talep olmuştur:

“Şairlerimizin tâlibi olduğu af ve ihsan Hz. Peygamber’in mahşerde tecelli edecek olan şefaattir. Şefaate nail olma arzusu bütün na’tlarda en önemli muhteva hususiyeti olarak karşımız çıkmaktadır. Dolayısıyla na’tlar yalnızca Hz. Peygamber met-hini konu edinen şiirler olma dışında; şefaate istenen ‘istişfâ’, yardım dilenen ‘istimdâd’ türünün özelliklerini gösterir. Ya da istişfâ ve istimdâd müstakil olarak ele alındığı gibi, na’tların bilhassa sonlarında yer alan en önemli mevzu olmuştur.”³

Şairlerimiz muhakkak surette herhangi bir nazım biçimini kullanarak naat yazmayı adeta kutsî bir vazife addetmişler, bu sadece bizde değil İslam edebiyatı boyunca bütün Müslüman toplumlarında böyledir:

“Şurası bir gerçektir ki bütün dünyada hiçbir peygambere, hiçbir din ve doktrin müessesine, istisnasız hiçbir şahsa dair Hazreti Peygambere olduğu kadar çeşitli şekil ve türlerde, asırlar boyunca muhtelif eserler devamlı bir tarzda teşekkül etmemiştir. İslam milletleri edebiyatları arasında Türk edebiyatı da bu bakımdan tahmin edilebileceğinden daha zengindir. Hz. Peygamberle alakalı bir edebiyatın teşekkülünde ona olan sonsuz ve samimi bir muhabbet ve aşkın tesiri bilhassa rol oynamıştır.”⁴

3 Emine Yeniterzi, *Divan Şiirinde Na’t* (Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 1993), 40.

4 Âmil Çelebioğlu, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları* (İstanbul: MEB Yayınları, 1998), 356–357.

Ancak milletimizin Naat yazma ve okumaya karşı tutkusu bambaşka olmuş ve edebiyatımızda müstakilen muazzam bir “naat edebiyatı” ekolü oluşmuştur:

“Türklerin Hz. Peygamber’e duyduğu derin, samimi ve sonsuz sevgi, en güzel şekilde na’tlarda dile getirilmiş, na’t yazmak, okumak ve dinlemek Müslüman Türk dünyası için muazzam bir zevk ve an’ane olmuş, bestelenen na’tlar cami ve tekkelerdeki ibadetlere dahil edilmiş, na’t-hanlık adıyla müstakil bir meslek grubu teşekkül etmiş; diğer yandan na’tlar levhalara nakşolunarak cami, saray, konak ve evlerden dükkanlara kadar yaşanılan bütün mekanlara ulvî bir tezyinât halinde raptedilmiştir.”⁵

Peki, modernleşme dönemi sonrası edebiyatımızda naat yazıcılığı acaba ne hâldedir, klasik üslupla aralarında nasıl farklar oluşmuştur? Modern dönem sonrası kaleme alınan Hz. Peygamber’e yazılan naatları kapsamlı incelemelere tabi tutan Prof. Dr. Fatih Andı, naatların klasik devirlerdeki naatlarla bariz bir şekilde ayrıldığını söylemektedir. Onun tespit ve tahlillerine göre modern şairin naatlarında Hz. Peygamber, artık ahirette şefaati istenen bir şefaet edici değil, yaşadığımız şu dünyadaki perişan hâlimizden bizi kurtarması istenen süper bir kahramandır.

Öncelikle klasik naatlardaki Peygamber tasavvuruna bir göz atalım:

“O’nun (Peygamber Efendimizin) şahsiyeti ve fiziki özellikleri, ahlâkının üstün vasıfları, Asr-ı Saadet’e ve O’nun hayatına dair telmihler, gösterdiği mucizeler, Allah’ın habibi oluşu, diğer peygamberlerden üstünlüğü gibi hususların hatırlanışı ile şair Hazret-i Peygamber’e duyduğu muhabbeti dile getirir ve kendisinden şefaet talep ederdi. Övgü ve şefaet talebi, geleneksel şiirimizin na’tlerinin belkemiği idi. Bu şiirlere hitâbî bir üslup hakimdi ve şairin talepleri ferdî idi.”⁶

5 Emine Yeniterzi, *Divan Şiirinde Na’t* (Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 1993), 38.

6 Fatih Andı, *Şiirin Ufku: Hz. Peygamber’i Şiirle Sevmek* (İstanbul: Şule Yayınları, 2017), 15.

Modern zamanlar şairinin naatlarında bu tasavvur büyük bir değişime uğradı. Ortaya yepyeni bir peygamber silüeti çıktı:

*“Modern şiir bu izleği (Klasik şiirin peygamber tasavvurunu) büyük oranda terk etti. XIX. Yüzyılın ortalarından itibaren gelenekle irtibatını zayıflata zayıflata, dönem dönem de inkâr ve düşmanlıkla yürüyen Yeni Türk Edebiyatı, şiir vadisinde na’t geleneğini de alt üst etti.”*⁷

Andî’ya göre bu değişim tabii ki birdenbire başlamadı. Tanzimat şairlerinin naatlarında mısralar arasına yerleştirilen “şâhid”, “burhan”, “nûr-ı marîfet”, kanun”, “nizâm-ı umûr, “akl-ı muaz-zam” gibi kavram ve terkipler, geleneğin imanî heyecan ve idrak safiyetinden uzaklaşmaya başlamış, modernizmin ‘göz’üyle puslaşmış, ‘ses’iyle bulanmış bir bakış açısının ve algı tarzının yansımaları olarak dikkatlerden kaçmaz.”⁸

Naat dilindeki bu değişim, Servet-i Fünûn ve Millî Edebiyat şairlerinde de artarak devam eder ve ortaya klasik edebiyatın tasavvuru dışında bambaşka bir peygamber silüeti çıkar. Fakat Andî’ya göre asıl değişim Mehmet Âkif’in kaleminden çıkan naatlarda görülür. Âkif’in naatlarında, ümmetin içinde bulunduğu çalkantılı ve perişan durumdan şikâyetle Hz. Peygamber artık bir kurtarıcı olarak davet edilir:

“Bu yaşanan reel durumdan şikâyetle kurtarıcı olarak Peygamber’e böylesi bir sesleniş, na’t edebiyatımızda yeni bir ses, yeni bir tavidir. Zira artık peygamber, günahkâr şairin ahiretteki şefaathâsi olmak yerine ruhaniyetiyle bu dünyadaki kötülüklerle de müdahale etmeye, ümmet için kurtarıcı bir sahip olmaya davet edilmektedir:

7 Andî, *Şiirin Ufku*: Hz. Peygamber’i Şiirle Sevmek, 15.

8 Andî, *Şiirin Ufku*: Hz. Peygamber’i Şiirle Sevmek, 16.

*Yıllar geçiyor ki yâ Muhammed
Aylar bize hep Muharrem oldu
Akşam ne güneşli bir geceydi,
Eyvah o da bir leyl-i mâtem oldu.
(...)*

*Allah için ey Nebiyy-i ma'sûm,
İslâm'ı bırakma böyle bîkes,
İslâm'ı bırakma böyle mazlûm”⁹*

Âkif'in bu naatı geleneğimizde bir ilki oluşturur. Bundan sonra gelen hemen bütün modern şairler bu tutumu ya aynen ya da farklı ses ve söylemlerle devam ettirirler. Mesela, yazdığı naat modern edebiyatımızın en çok bilinen ve okunan naatı olan Arif Nihat Asya'nın naatı bu söylemi daha kuvvetli bir perspektifle devam ettirir. Arif Nihat'ın

*“Naat şiiri terennüm ettiği Peygamber muhabbetine ve övgü-
süne, bütün asr-ı saadet telmihlerine rağmen ana vurgusunu
yaşanan zamanın olumsuzluğundan şikâyet ve bu olumsuzluk-
ların düzelmesi için Resulullah'ı davet mısralarıyla kazanır...
şair bir 'Kurtarıcı' olarak Peygamber'i bu güne çağırır:*

*Gel ey Muhammed, bahardır,
Dudaklar ardında saklı,
Âminlerimiz vardır.
Hacdân döner gibi gel,
Miracdan iner gibi gel,
Bekliyoruz yıllardır.”*

*... Bu talep, çağın kötülüklerinden duyulan korku ve tepki yü-
zündendir. Bu kötülükleri yok edecek tek isim ise getireceği 'iyi-
likler ve güzellikler' ile O'dur:*

9 Andı, Şiirin Ufku: Hz. Peygamber'i Şiirle Sevmek, 17.

*Yeryüzünde riya, inkâr, hıyânet,
Altın devrini yaşıyor,
Diller, sayfalar, satırlar,
Ebû Leheb öldü diyorlar,
Ebû Leheb ölmedi yâ Muhammed,
Ebû Cehil kıt'alar dolaşıyor.
(...)*

*Vicdanlar sakat çıkmadan yarına,
İyilikler getir, güzellikle getir Âdemoğullarına”¹⁰*

Arif Nihat’la beraber artık başka bir davetle karşılaşırız. Bu mısralarda Hz. Peygamber, Mehmet Âkif’te olduğu gibi *ruhen* değil adeta *beden, cisim* olarak da yardıma çağrılır.

Bunların ardından Necip Fazıl’ın peygamber tasavvuru gelir. Onun tasavvuru hem klasik edebiyatımız ve hem de Tanzimat sonrası edebiyatımızda Mehmet Âkif’le başlayıp Arif Nihat’la devam eden Peygamber tasavvurundan tamamen farklıdır. Necip Fazıl

“Mesaj yüklü, hayatla örtüşük, şahsiyeti diri, çağın insanının ve toplumunun idrakine seslenen, canlı bir şahsiyet olarak ele alıp anlatışı gelir. Bu anlatış, Peygamber’i modern karşıtı radikal bir bilinç ve algı ile aktarır. Peygamber bir müjdecî, kuratıcı, bir önder, bir hayat ölçüsü, bir teslimiyet ve aidiyet merkezi, irade ve ruh inşacısı, toplum mimarı, ama aynı zamanda hürmet ve aşk kutbu, mükemmellik zirvesi bir yüce insandır.”¹¹

Yalnız Necip Fazıl’da diğerlerinden farklı olarak ikili bir peygamber algısı vardır: Hem bireyin ruhunun mimarı, sığınağı ve hem de toplumu düzeltecek yüce lider: “Şairin ona bakışının iki görünümü, iki hassasiyet penceresi vardır. O, bir yandan şairin iç

10 Andı, Şiirin Ufku: Hz. Peygamber’i Şiirle Sevmek, 19.

11 Andı, Şiirin Ufku: Hz. Peygamber’i Şiirle Sevmek, 21.

dünyasında sığındığı, tasavvufi bir neşve ile aşk ve hürmet duyduğu üstün bir kişiliktir, bir yandan da topluma çeki düzen verecek, insanlığı kurtaracak bir büyük önderdir.”¹² Necip Fazıl’ın şu mısraları bu anlayışın sonucudur:

*Sende insan ve toplum sende temel ve bina
Ne getirdin ne götürdün bildirdinse âmennâ!..
Müjdecim Kurtarıcım Efendim Peygamberim
Sana uymayan ölçü hayat olsa teperim.*

Andi’ya göre modern Türk edebiyatında Sezai Karakoç’un Peygamber yorumu;

“Türk şiirinde Hazret-i Peygamber’in en geniş kapsamlı ve en derinlikli anlatılışıdır. Bu idrak ve anlatış içerisinde şair de aynen Akif ve Arif Nihat gibi Resulullah’ı sığınılacak bir melce olarak görür ve O’nu bugüne davet eder:

*Yetiş ayağının tozu olduğumuz Peygamber
Yetiş her zaman diri olan varlığıyla
Yetiş yak lambamızı
Yetiş aydınlat karanlığımızı
Yetiş yeşillendir çöllerimizi
Yetiş dirilt insanımızı
Seni sevenin ismiyle yetiş bize
Yetiştir bize
Günahlarımızı kül edecek ateş harmanını
Verim yağmuru insin ülkemize.”¹³*

Modern edebiyattaki peygamber algısında genel ve en mühim değişim, onun artık bir kurtarıcı, bir Mehdi olarak beklenilmesidir.

12 Andi, *Şiirin Ufku*: Hz. Peygamber’i Şiirle Sevmek, 21.

13 Fatih Andi, *Şiirin Ufku*: Hz. Peygamber’i Şiirle Sevmek, s. 22-23.

O gelecek ve bizi kurtaracaktır. Bu aynı zamanda bekleyenlerin edilgenliğine de bir işaret değil midir? Sadece bununla kalmaz, naatlardaki değişim bazı şairlerde daha da vahim bir hal alır ve Peygamber hep bir “özne” iken kimi modern zaman naatlarında Peygamber adeta bir “nesne”ye indirgenir:

“Hz. Muhammed (s.a.v) İslam medeniyetinde ‘kâinatın öznesi’ olarak görülür. Modern edebiyatta ise bu algı terini ‘nesneleşme’ye bırakmış gibidir. Nedir nesneleşme? Hz. Muhammed (s.a.v.) bağlamında soruya cevap ararsak ‘amacın araç olması’dır. Amaç Hz. Muhammed’i anlatmak, tanıtmak, sevdirmek, değil, O’nun üzerinden başka bir şeyi vurgulamaktır... Burada ‘nesneleşme’ kavramıyla yakın anlamda kullanılan ‘araçsallaşma’yı da kullanabiliriz... Bu kavramların her ikisi de birer ‘yabancılaşma’ biçimidir.”¹⁴

Yani artık ortaya çıkan naatların klasik edebiyattaki hâli ve tavrı kalmamıştır.

Bu yabancılaşmada hayli ileri giden şairler de olmuş, Hz. Peygamber’i çoğu zaman da saygısız bir dille anma gafletinden geri durmamışlardır. Mesela Metin Eloğlu’nun şu şiiri:

*Bunu anlasa anlasa Muhammed anlar
Hatçe’si bir güzeldi de
Senle ben ikimiz değil miydik
Denizin İstanbul’a geldiği aylar.¹⁵*

14 Şaban Sağlık, “Hz. Muhammed (sav)’i Mistifikasyona ve Demistifikasyona Uğratmak: Modern Türk Şiirinde Hz. Muhammed (sav)’e ‘Yabancılaştırılmış’ Bakış”, *Sîreti Sûrette Görmek I-II: Kurmaca Dünyada Hz. Peygamber’i Yazmak, Modern Şiirde Hz. Peygamber’i Söylemek*, Meridyen Derneği yay., İstanbul 2018.

15 Şaban Sağlık, “Hz. Muhammed (sav)’i Mistifikasyona ve Demistifikasyona Uğratmak: Modern Türk Şiirinde Hz. Muhammed (sav)’e ‘Yabancılaştırılmış’ Bakış”, 325.

Bu ve buna benzer, Hz. Peygamber'i "yabancılaştırıcı", "sıradanlaştırıcı", "nesneleştirici" "değersizleştirici" ifadelerle bilhassa sol ve seküler söyleme tercih eden şairlerde bolca rastlanır. Bu da ona inanan, onu seven ve kalbî muhabbet besleyen insanları şiddetle rahatsız etmektedir. Şüphesiz bu bir "iman" meselesidir. Bir müminin Hz. Peygamber'e bakışı, onu algılayışı, anlayış ve anlatıcı onun imanı ile yakından alakalıdır. Ona iman etmeyen onu yüceltmesi de beklenemez, lakin bu ona hakaret edeceği ve aşağılayacağı anlamına da gelmez. Zira nice iman etmeyen vardır ki ona karşı hürmetli bir dil kullanmaktan da geri durmamıştır.

Bu ve buna benzer ifadeler Hz. Peygamber'i küçültmez veya sıradanlaştırmaz elbet, lakin bu söylem Tanzimat sonrası edebiyatımızdaki Peygamber algısının da nerelere geldiği göstermeye kâfidir. Bu, edebiyatın kutsal ve hürmetten uzaklaştıkça neye doğru yaklaştığının da bir işaretidir.

Abdülfettah Rauf Efendi ve Naatları

Ülkemizdeki "Naat edebiyatı"nın serüvenini kısaca anlatmaya çalıştık. Bu edebiyatın seyrinin diğer İslam ülkelerinde veya diğer Müslüman toplumlarda nasıl bir gelişim veya değişim gösterdiğini tam olarak bilmiyorum. Zannımca bunu bilmek için gerekli olan araştırma, neşir ve çalışmalardan da mahrumuz; en azından ben bu tür mukayeseli çalışmalara rastlamış değilim. Ülkemizdeki eğitim ve öğretim sistemindeki tercih ve yönelimler nedeniyle, İslam ülkelerindeki, diğer Türk devletlerindeki edebî gelişmelere maalesef Batı edebiyatındaki gelişim ve değişim kadar vakıf değiliz. Ülkemiz evlatları, Shakespeare'i, emnim "Haydar Baba" şairi Şehriyar'dan çok daha iyi tanırlar. Neredeyse bin yıldır, bütün masal ve halk hikâyelerimizde adı geçen "Kandahar", "Semerkant", "Buhara", bir araştırma yapılsa emnim "Paris", "Londra", "Venedik", "New York" kadar bilinmez,

tanınmaz, gündeme gelmez. Dünya edebiyatı öğretiminde Batı edebiyatının baskın tercihi, bizi son yüz elli yıldır İslam ülkelerinden de diğer Türk topluluklarından da kopardı. Şimdi yeni yeni onlarla irtibat kurmaya çalışıyoruz. Umarız bu tür karşılaştırmalı çalışmalarla da en kısa zamanda müşerref oluruz.

Bu sempozyum için davet aldığımda önce hangi konuyu çalışacağımı düşündüm. Abdülfettah Rauf Efendi'nin Na't ve Münacatları için ayrılmış müstakil bir eseri olduğunu görünce açıkçası çok sevindim. Zira daha önce Klasik Edebiyatımızdaki naatlarda Peygamber Efendimiz'e hitap şekilleri çalışmıştım. Bu yazımın giriş kısmında da yazdığımız gibi, klasik edebiyatımızdaki naatlarla modern edebiyatımızdaki naatlar arasında çok belirgin farklar var. Peygamber algısı değişmiş durumda. Abdülfettah Rauf Efendi'nin naatlarını görünce acaba onun naatlarında da bu değişim ve dönüşüm var mıdır diye merak ettim. Öyle ya bizdeki modern şairlerin naatları, artık Peygamber Efendimiz'i yüceltmek ve ondan şefaati talep etmek yerine, çağın olumsuz gelişmeleri sonucu onu kendilerini kurtarmaya çağırıyordu. Acaba Abdülfettah Rauf Efendi'de de böyle miydi? O da klasik naat edebiyatı üslubunu terk edip, bu yeni üsluba mı dönmüştü?

Hamdolsun, onun naatlarının yine klasik naatlarda olduğu gibi Peygamber Efendimizi yücelten, ondan şefaati dileyen üslubu koruduğunu gördüm. Abdülfettah Rauf Efendi kendi kusur ve hatalarına odaklanmış bir Müslüman olarak Peygamberine en samimi hislerle salavatlar getirmekte; onun Müslümanlar katındaki yüce ve ulvi kıymetine övgüler sunmakta ve acizliğini itiraf ve samimi duygularını ifadeyle ona kalbi muhabbetlerini arz etmekte:

Kara kalbim yeşil kubbende bir baykuş gibi nâlân

Şefâ'attir senin şâyân-ı hâlin yâ Resulallâh¹⁶

16 Abdülfettah Rauf, *Na't ve Münâcât*, haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Ab-

Na'at ve Münâcât kitabının “Na't-ı Şerîf” başlığını taşıyan daha ilk na'tında, onun nasıl bir Peygamber tasavvuru ile dolu olduğunu apaçık görüyoruz ki bu tasavvur asırlar boyunca âlim, ârif, şâir ve Peygamber aşıklarının en samimi hislerle çizdiği Peygamber portresinin ta kendisidir.

Hurşîd-i felekte görünür rûy-ı Muhammed
Ezhâr-ı bahardan geliyor bûy-ı Muhammed
Elvâh-ı seherde belirir reng-i latîfî
Leyl-i ezeliye bürünür mûy-ı Muhammed
Bak aynı hakîkatle bütün arz u semâda
Meşhûd oluyor tal'at-i dil-cûy-ı Muhammed
Hâdî-i sebil, Şâh-ı rusûl, Hüsrev-i ebrâr
Hak râhını istersen odur sûy-ı Muhammed
Ümmî idi ammâ bütün irfân-ı cihâna
Şâh oldu o sultân-ı melek-hûy-ı Muhammed
Her dert-keşin derdine dermânı odur
O Her hastaya şâfîdir o dârû-yı Muhammed
Dinle eğer insân isen ey âşık-ı sâdık
Eflâke çıkar nağme-i yâ Hû-yı Muhammed
Şehbâl-i muhabbet açarak vâsıl-ı feyz ol
Zîrâ erişilmez yüce bârû-yı Muhammed
Hâtîf bu gülün bülbül-i şeydâsı olup kal
Solmaz ebedî gülşen-i hoş-bûy-ı Muhammed

Peygamber Efendimiz'in yüzü “gökteki güneş” gibi aydınlık ve parlaktır. Onun kokusu bir bahar mevsiminde açmış bütün “çiçeklerin kokularından” hissedilmektedir. O Peygamberin latif rengi seher vakti renklerinde aşikârdır. Efendimizin saçlarının

siyahlığı ezeli bir gecenin rengi kadar koyu ve siyahtır. Onun huy ve tabiatının eşsiz güzelliğine bütün âlem şahittir. O, hakikat yolunun rehberi, peygamberlerin şahı, bütün güzellik ve iyiliklerin sultanıdır, eğer hakikat yolunu arıyorsan ona tabi ol, o seni götürecektir. Gerçi o bir ümmi idi amma bütün âlemin bilgi ve irfanın sultanı onun o melek huyu oldu. Nerde bir dertli varsa, her derdin dermanı ondadır. Hz. Peygamber Efendimiz öyle bir ilahtır ki, her hastanın aradığı şifa ondadır. Ey sâdık aşık eğer insansan şunu dinle: Onu “hû”sunun nağmeleri göklere çıkar. Muhabbet kanatlarını açarak feyzlere kavuş, Zira Muhammed’in burçlarına erişilesi (kadar kolay) değildir. Ey Hâtif, bu gülen çılgın bülbülü olarak kal, zira Muhammed’in hoş kokusunun gülşeni ebediyen solmayacaktır.

Bu Peygamber tasavvuru asırlar boyunca dillerde destan olmuş o ulu na’t-gûların naatlarındakiyle hemen hemen aynıdır. Biz kullar günahkâr ve isyankârız. Onun rehberliğine muhtacız. Biz karanlıklarda kalmış şaşkın ve kayıp yolcular, o ise gökteki güneşten bile daha parlak bir hidayet rehberidir. Dertlilerin dermanı, hastaların şifası ondadır. Ona tabi olmadan ne belalardan kurtuluş mümkündür ne şifa mümkündür ve ne de iki cihanda saadet!

Abdül Fettah Rauf Efendi’nin naatlarında görülen bu klasik naat üslubu, maalesef bizim coğrafyamızda unutulup gitmiştir. Bu mukayese imkânı, diğer Müslüman toplumlarla mukayese şansı için küçük de olsa bize bir kapı aralamış durumdadır. Onun naatlarında görülen Peygamber Efendimiz’e hitap şekilleri, asırlar boyu Hz. Peygamber’in, Müslümanların dil ve gönüllerindeki yerinin en sağlam kalelerine işaret etmektedir:

Hz. Peygamber Efendimiz “*kâinatın rehberi*”dir, “*ins u cân peygamberi*”dir. O “*din u dünya mürşidi*”dir, “*Evliyânın elinden tutan*”ı, “*Peygamberlerin sultanı*”dır, “*Mazhar-ı esrâr-ı Hâlık, matla-ı envâr-ı Hak*”tır, yani “Allah’ın nice sırrına mazhar olmuş,

kendisinden Hakk'ın nurlarının doğduğu kaynaktır", "irfanın kaynağı"dır.¹⁷

Onun, bir Miraç gecesi münasebetiyle kaleme aldığı bir şiirin-deki şu beyti Hz. Peygamber Efendimiz'den ne kadar mütevazı bir talepte bulunduğu veciz bir örnektir. Onun için en büyük unvan, en sıradanından bile olsa Hz. Peygamber'in ümmetinin en hakir fertlerinden biri olmaktır.

"Neme lâzım bana başka sa'âdet Hatîf

*Ahkar-ı ümmet-i Ahmed bana unvan yetiştir."*¹⁸

Vardar adlı eserinde *Na't-ı Nebî* adlı şiirinde tam da klasik üslûba uygun çok veciz bir naatı vardır. Bu naat "*gönül ver*" rediflidir. Muhatabına seslenerek Hz. Peygamber'e gönül vermesini ister. Bu metinde Hz. Peygamber bütün yüceliğiyle övülür ve şairin ondan *dünyevî bir talebi* hiç görülmez. Dördüncü beytin ilk mısraındaki "*Dünyâda delildir bize ukbâda şefî'dir*" özleri, onu yine *dünyada takip edilecek bir rehber, ahirette ise şefaati umulan bir Rasûl* konumunda gösterir:

Cân âlemine cân ulu cânâna gönül ver

Timsâl-i cemâl Ahmed-i zî-şân'a gönül ver

Âşık olacaksan hele her hüsne kapılma

Allâh'ımızın sevdiği sultâna gönül ver

Îmân ki bize neyyir-i dil rûh-ı bedendir

Ey âşık-ı hak rehber-i îmâna gönül ver

Dünyâda delildir bize ukbâda şefî'dir

Burhân-ı cihân müncî-i insâna gönül ver

Her değme cemâle tutulup boş yere yanma

17 Abdülfettah Rauf, *Na't ve Münâcât*, 52.

18 Abdülfettah Rauf, *Yine Vatan İçin*, haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula (Üsküp: IDEFE Yayınları, 2021), 31.

*Hüsnü yaratan menba-ı ihsâna gönül ver
 Sev Rabb'ini, Peygamberini cân ü gönülden
 Bir inciye kanma o Ganî kâna gönül ver
 Aşka susamış bir dili bir katre doyurmaz
 Ey âşık-ı atşân ulu ummâna gönül ver
 Bir kör muma aldanma eğer nûrsa murâdın
 Hâtîf o latîf şems-i dırâhşâna gönül ver¹⁹*

Burada, kendisine gönül verilecek Hz. Peygamber Efendimiz; “cân âlemine ulu can”, “Timsâl-i cemâl”, Allah’ın sevdiği sultan”, “rehber-i iman”, “Dünyada delil, ahirette şefaâtçı”, “cihanın bürhanı”, “insanın kurtarıcısı”, “ihsan menba’ı”, “eşsiz hazine”, “ulu ummân”, “güneşten çok daha parlak olan”dır. Dikkat edilirse burada hiçbir dünyevi talebe rastlanılmaz, Hz. Peygamber Efendimiz bütün azametiyle dile getirilir ve eşsizliği övülür.

Bu şiirin hemen peşinden gelen “Ey Allah’ın Habîbi” başlıklı altı dörtlükten oluşan şiirinde de Peygamber Efendimiz *dünya ve ahiret şefaâtçisi* olarak tasvir edilir:

*Şer’inizdir kaçacak kurtuluşun nur kapısı
 Lütfunuzdur koşacak dertlilerin son kapısı
 Bu cihanda bize düstûr o cihanda bize nûr
 İki âlemde elinde o şefâat tapusu²⁰*

Yine aynı kitaptaki **Na’t-ı Resûl** başlıklı bir başka naatinde de:

*Yeryüzünde sen cemâl-i Kibriyânın remzisin
 Enbiyâ bir gevher-i yektâ ise sen kenzisin²¹*

19 Abdülfettah Rauf, *Vardar*, haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula (Üsküp: IDEFE Yayınları, 2022), 113.

20 Abdülfettah Rauf, *Vardar*, 114.

21 Abdülfettah Rauf, *Vardar*, 127.

Kendi isteklerine değil, Allah'ın Resulü'nün eşsizliğine yüceliğine vurgu yapar. Bu şiirin devamında yer alan;

Şu'le-i şevkinle zulmetler yine olsun tebâh

Matla'-ı nûrunla dolsun yurduma tekrâr sabâh

Hâtif-i bîçârenin kâsırsa da âciz sesi

Sen duyarsın çünkü hâlistir bu nâcîz nâlesi²²

Beyitlerinde Hz. Peygamber'e, yurdunun nuru için yalvaran bir ses vardır. Fakat bu ses ve çağırışta; ezanların susturulduğu, Kur'anların yasaklandığı bir ülkenin karanlıktan çıkmasına dair bir talep vardır. Bu ülke bir zamanlar karanlıklarda idi. Allah'ın Resulü'nün davetinin buralara ulaşması; camilerde okunan ezanlar, kılınan namazlar, tilavet edilen Kur'an'larla ülke nurlara kavuşmuştu. Zaten bir yerde nur varsa Allah'ın Resulü'nün nuru dur ve bu cihan karanlığı onun nuruyla aydınlığa kavuşmuştur:

Bu şeb ön dört asır evvel ayın on dördü dîdârın

Doğup nurlattı dünyâyı cemâlin yâ Resûlallâh²³

Nûrunuz zulmeti kaldırdı cihândan billâh

Yâ Muhammed sana bu hüsn-i dirahşân yetişir²⁴

Son iki yüzyıldır insanlık, Fransız İhtilali ile başlayan özgürlük savaşlarından ve ulus olma bilincinden medet dilenip dünyaya adaletin geleceğini inanmakta ve bunu büyük bir hasretle ummakta. Güya dünyaya adalet ve eşitlik Fransız İhtilali ile geldi ve gelecek. Abdülfettah Rauf Efendi bu söyleme kökünden karşı çıkmış; sadece Fransız İhtilali'yle gelen özgürlük hareketleriyle değil, Avrupa çok daha önceleri İspanya'da doğan büyük İslam

22 Abdülfettah Rauf, *Vardar*, 128.

23 Abdülfettah Rauf, *Na't ve Münâcât*, 71

24 Abdülfettah Rauf, *Yine Vatan İçin*, haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula (Üsküp: IDEFE Yayınları, 2021), 31.

medeniyetiyle bilim ve özgürlüğü ilk defa gördü, onu da Hz. Peygamber'in kurduğu o büyük medeniyet sayesinde tattı. Hatta sadece Avrupa değil bütün dünya Onun sayesinde adaleti, özgürlüğü, merhamet ve insanlığı gördü:

*Nasıl gâfil beşer ihmâl eder târîhini bilmem
Ki bir düstûr-ı hak her şânlı hâlin yâ Rasûlallâh
Değildir Fransa'nın örnek olur tevhîd ü adlinle
Cihânda zulm u şirke ihtilâlin yâ Rasûlallâh
Senin Mekke'n okuttu Şâm'ı, Şâm'ın Madrid'i ondan
Pâris feyz aldı şems oldu kemâlin yâ Rasûlallâh
Evet sen Yesrib'e, Yesrib cihâna feyz-bâr oldu
Kuşattı arz u âfâkı cemâlin yâ Rasûlallâh²⁵*

Yine Vatan İçin adlı kitabında yer alan *Ey Gönül* başlıklı şiirinde, kalpleri aydınlatacak ve nura gark edecek olan yegâne nurun da nûr-ı Muhammed olduğunu açıkça ifade eder:

*İstiyorsan Hakk'a lâayk bir muhabbet ey gönül
Sev büyük Allah'ının en sevdiği bir dâneyi
Başka hiçbir şey ziyâdâr eylemez kalp ufkunı
Aydın et nûr-ı Muhammed'le hemân dilhâneyi²⁶*

Yardım ve Destek Sadece Allah'tan İstenir Gerisi Cenk ve Gazadır

Son yüzyılda ölkemizde yazılan naatlarda, içinden bulunduğumuz sefil ve perişan durumdan kurtulmak için bir *süper kahraman* yerine koyup Hz. Peygamber'i imdada çağırın pek çok

25 Abdülfettah Rauf, *Na't ve Münâcât*, 73.

26 Abdülfettah Rauf, *Yine Vatan İçin*, haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula (Üsküp: IDEFE Yayınları, 2021), 29.

naata şahit olduk. Yukarıdaki ifade ettiğimiz gibi Abdülfettah Rauf Efendi'nin naatlarının kahir ekseriyetinde bu yapı görülmez; o, klasik naat üslubun âdap ve üslubunu devam ettirmiş, kendi aczini dile getirerek, Hz. Peygamber'in şefaata talepkârı olmuştur. Mesela Bir Miraç gecesi münasebetiyle yazmış olduğu niyazda, Hz. Peygamber Efendimiz'e değil, kurtuluş için Cenabı Hakk'a yalvarmaktadır:

*“Mi'râc-ı güzîn hürmetine ey yüce Allah
Senden dileriz Nusret ü yüsret bize her gâh²⁷*

Rauf Efendi, yardımını Peygamber Efendimiz'i de zikrederek Allah'tan dilemektedir:

*“Kâfi mi değil çektiğimiz türlü devâhî
Peygamberinin ümmetine rahm et ilahî²⁸*

Şehâdet-i Kalbiyye şiirinde, kurtuluş için Peygamberimiz'i çağırıyor, aksine herkesi onun yoluna çağırıyor:

*“Kaçma şeh râh-ı Muhammed'den sakın
Dönme dergâh-ı Muhammed'den sakın
Şu'le-i Ahmed'le aydın kâinât
Sen de şâhid ol da bul hayr-ı hayât.”²⁹*

Şu kıt'asında da herkesi Muhammed Ordusuna davet etmekte. Yani kurtarıcı olarak Hz. Peygamberi beklemek yerine, yapacağımız şey onun ordusuna katılıp bizzat kurtuluş için o orduda gönüllü bir nefer olmaktır.

27 Abdülfettah Rauf, *Na't ve Münâcât*, haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula (Üsküp: IDEFE Yayınları, 2023), 53.

28 Abdülfettah Rauf, *Na't ve Münâcât*, 54.

29 Abdülfettah Rauf, *Zulmetten Nûra*, haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula (Üsküp: IDEFE Yayınları, 2022), 166.

*La'net olsun Batının hem sağına hem soluna
Gir selâmet arıyorsan Doğunun hak yoluna
Bir fedâkâr olacaksan bâri gel asker ol
Kurtuluş ordusu serdârı Muhammed koluna³⁰*

Nerede bir Müslüman varsa, bütün hayatını hak davasına adanmış ve bu uğurda feda-yı cân eylemiş Hz. Peygamber'i örnek alacak ve her ne pahasına olursa olsun *vatanına* sahip çıkacaktır. Vatan, millet ve namusu kurtarması için Hz. Peygamber'i davet en azından *mirasa sahip çıkmamaktır*. Ulu atalar, Hz. Peygamber'in mirasına sahip çıkarak, cenk ve gaza ederek bu toprakları bize bıraktılar, bize de düşen oturup Mehdi beklemek değil, cenk ve cihad etmek, Peygamber mirasına sahip çıkmadır:

*“Kan cân demeyip fethederek aldı o erler
Mîrâs-ı Muhammed'di size elbet o yerler”³¹*

Rauf'un nazarında bu “Miras-ı Muhammed” neresidir diye sorulabilir. Onun bütün şiirlerine bakıldığında Çin'den Habeşistan'a kadar bütün mazlum coğrafyalardaki Müslüman yurtlarını bir emanet gördüğü kesindir. Şu mısralarında,

*“O Filistin ki kible-i ûlâdır
O Filistin ki mehd-i Îsâ'dır
Şimdi kan fışkıran o bir karha
Nişteri evliyâ-yı Mûsâ'dır”³²*

Diyerek bugün dahi elim acıların yaşandığı Filistin'e de dikkatimizi çekmektedir.

30 Abdülfettah Rauf, *Zulmetten Nûra*, 193.

31 Abdülfettah Rauf, *Ey Yurdum*, haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula (Üsküp: IDEFE Yayınları, 2023), 25.

32 Abdülfettah Rauf, *Ey Yurdum*, 66.

Allah'ın Habibi'nin davetini yok etmek isteyenlere de bir çift sözü vardır Rauf'un. Ve bu sözü büyük bir imanla söyler:

Lâl olmayacak da'vet-i ra'nâ-yı Muhammed

*Leme'an edecek gün gibi ma'nâ-yı Muhammed*³³

Abdülfettah Rauf, **Zulmetten Nûra** şiirine şu mısralarla başlar:

Ağlama ey deli gönüm ki büyüktür Yaratan

Seni öldürmeyecektir bu onulmaz yaradan

Gün gelir kaldırarak zulmeti elbet aradan

*Lütfu bir ak gün esirger mi şu bahtı karadan*³⁴

Bu mısraları okuyunca Mehmet Âkif'in "Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın/ Kim bilir belki yarın belki yarından da yakın" mısralarını hatırlamamak kabil mi? Rauf da tıpkı Âkif gibidir, asla karamsar, kötümser ve ümitsiz değildir, Hakk'a olan itimadı tamdır; bu kara günler bir gün bitecek ve inşallah ak günler başlayacaktır. Biyografisini kaleme alan Muhammed Aruçi, onun bu ümitvâr tavrını şöyle izah ediyor: "Hayatı boyunca bir Osmanlı aydını olmanın gururunu taşıyan ve bunu şiirlerine de aktiren Fettah Efendi, saltanatın sona ermesine ve vatanında gurbet hayatı yaşamasına rağmen hiçbir zaman mağlûbiyet duygusuna kapılmamıştır."³⁵

Merhum Abdülfettah Rauf'ta ümitsizlik ve karamsarlık yerine müthiş bir özgüven ve tarih bilincinden gelen bir ösrayı vardır. Büyük fatihleri "bizleri kurtarın" diye çağırılmaz, aksine yaşayanlara onlara layık birer evlat olma tavsiyesi verir. Bu sadece bir tavsiye değil, kurtuluş için de yegâne yoldur:

33 Abdülfettah Rauf, *Ey Yurdum*, 153.

34 Abdülfettah Rauf, *Zulmetten Nûra*, 13.

35 Muhammed Aruçi, "Fettah Efendi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (DİA), <https://islamansiklopedisi.org.tr/fettah-efendi> (Erişim: 03 Mart 2025).

*“Kılıçarslanların Hârûnların devrindeki ikbâl
Açar idbâra düşümüş bizlere bir râh-ı istikbâl
Çalış çırpın! Kılıp ecdâda vâris düşkün ahfâd
Bu tarihler şehâmetten eder bin şu’leyi iş’âl”³⁶*

En çaresiz zamanlarında yazdığı şu şiir ondaki *derin ümide* çok güzel bir örnektir: Bu şiirin altındaki, kafirlerin müminlere galebe çalması üzerine yine de iyimser ve ümit dolu bir hâlde yazdığını işaret ettiği şu not, ondaki o sarsılmaz ümidi görmemize kâfi:

“Galebe-i mülhidîn ile mahrumiyet-i muvahhidin, dolayısıyla da nikbin ü ümmîdperver bir demde hâme-i aczimden bu nazm-ı emel-sâz dökülmüştü.”³⁷

Ölecektir – Gülecektir

*İlhâd u hıyânet geberip hep ölecektir
Erbâb-ı hakikat yine bir gün gülecektir
Dünyâyı zalâm alsa da var subh-ı sabîhi
Sen ürkme o pür şa’şa’a ak gün gelecektir
Hak ehline yâd eyle ki hakdır yine Naasır
Yerde sürünen hak kalacak yükselecektir
Bîgâne mi sandın bu kadar âha İlâh’ı Yok!
Rahmet-i Hak zâlimi zulmü silecektir
Tek parlayacak kubbede hurşîd-i Muhammed
Herkes bu yüce hakk-ı sarîhi bilecektir
İlhâd u mezâlimden alıp sâr-ı hukûku
Ahrâr-ı beşer artık emîn ol gülecektir
14 Teşrîn-i Evvel 1936*

36 Abdülfettah Rauf, *Zulmetten Nûra*, 29.

37 Abdülfettah Rauf, *Zulmetten Nûra*, 138.

Abdulfettah Rauf'ta Bir Kurtarıcı Olarak Hz. Peygamber'i Davet

Abdulfettâh Rauf Efendi'de, girişte bahsettiğimiz anlamda, modern naatların ortak özelliklerinden biri olan, *Hz. Peygamber'i bir kurtarıcı olarak çağırma* şeklinde naatlar hiç mi yok? diye bir soru sorulursa bu soruya “*Elbette var, ama büyük külliyatı yanında sadece birkaç mısradadır!*” cevabını vermemiz gerekiyor. *Na't-ı Şerif* başlıklı hayli uzun naatında Rauf Efendi, kendi çağdaşlarının üslubuna kullanarak Hz. Peygamber'i, içlerinde bulunduğu zor durumdan kurtarması için bir kurtarıcı olarak davet etmekten kendisini alamıyor. Naatlarının kahr ekseriyetinde bu üslup olmamasına rağmen, 1959 yılında yazmış olduğu bu naatta, artık bütün çarelerin tükendiği ve “*Darılma! Hâtîf mahrum u la'lin yâ Resulallah*” diye Peygamberimiz'e seslendiğine göre, çok zor durumda kaldığı anlaşılıyor. Fakat burada da yine doğrudan Peygambere değil, Cenab-ı Hak'tan istimdat dileyerek dolaylı bir şekilde Hz. Peygamber'den imdat dilenilmektedir:

Cihânda biz bugün bir bak zelîl olduk hacîl olduk
Salîbi çiğnesin emret hilâlin yâ Rasûlallâh
Salâhaddîn gibi yılmaz bahâdırlar çıkıp tekrâr
Yücelsin râyet-i hakk u celâlin yâ Rasûlallâh
Bu nekbetle evet ravzanda mutlak sen de giryânsın
Niyâz eyle yetişsin Zü'l-celâlin yâ Rasûlallâh
Harâb olsun mu ravzan çâk çâk olsun mu
Kur'ân'ın buna râzî mi rahmet arşı bâlin yâ Rasûlallâh
Hudâ'nın ismini hiç kalmasin mı bir ezân ansın
Olur bu bâ'is-i hüzn ü melâlin yâ Rasûlallâh
Sana ben arz-ı hâl ettim zebûnum bî-mecâlim ben
Senin ancak yeter sonsuz mecâlin yâ Rasûlallâh
Değersiz bir kulum ammâ muhibb-i şer'inim şeksiz

*Senin vardır nice kâdir ricâlin yâ Rasûlallâh
Evet söz bilmez ammâ derd ü hüznünden figân eyler
Darulma! Hâtif mahrûm u lâlin yâ Rasûlallâh*

Bu metinde yer alan “emret hilalin salibi (haçı) çiğnesin”, “Niyaz eyle Allah yetişsin!” ifadeleri doğrudan Peygamber Efendimiz’i günümüze çağırır. Ama bu hitaplar da 45 beyit süren bu uzun şiirin bütününde çok az bir kısmı teşkil eder. *Peygamber’in ravzasının çiğnenmemesi, ezanların susmaması, Allah’ın isminin anılmaması* için vahşice ve gaddarca süren zulümlerin bir son bulması için yapılan bu çağrılarda Hz. Peygamber’in yaşanan ana daveti, belki de sığınılacak son kale olarak kalmıştı. Abdülfettah Rauf Efendi’nin beş şiir kitabında da Hz. Peygamber’e hitap eden şiirler mevcuttur. Bu yüzlerce mısra içinde birkaç mısraın kendisine yer bulması, belki de tükenen imkanlar sonucunda başvurulacak son çarelerden biri idi.

SONUÇ

Sonuç olarak, Abdülfettah Rauf Efendi’nin Hz. Peygamber’le ilgili modern edebiyatımızın başlangıcına kadar süregelen telakkî ve tasavvurları çok iyi özümsemişti³⁸, Tanzimat’tan itibaren devam eden Hz. Peygamber’e naat yazma geleneğindeki değişimlere pek iltifatkâr davranmadığı görülmektedir. Şüphesiz bunun pek çok sebebi vardır, bunların başında bizim coğrafyamızda çok katı ve tavizsiz bir anlayışla sahiplenilen katı Batılılaşmanın onun dünyasında pek de bir karşılık bulmadığı, büyük bir âlim ve ârif olarak ondaki Hz. Peygamber sevgi ve muhabbetinin her türlü sevgi ve muhabbetten önce gelmesi ve bunun manen ve madenden yaşaması, dolayısıyla Hz. Peygamber’e karşı tarih boyunca

38 Abdülkadir Dağlar, “Meddâh Medresesi’nin Şâir Âlimi Fettâh Efendi’nin Şiirlerinde Hazret-i Muhammed.” *Üsküp’te Meddah Medresesi*. Ed: Sevba Abdula ve Abdullah Taha İmamoglu. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2024, s. 415.

kullanılan büyük hürmet ve tazim diline bihakkın riayet etmesi ve bunu da imanının gereği bilmesi, onda kuvvet ve derin bir azametle yer tutmuş olan Allah'a imanının, Allah'tan gayrıdan doğrudan yardım ve imdat istemeye mani olan bir haleti ruhiye ile dolup taşması, Hz. Peygamber Efendimiz'in, kendisiyle beraber olan her müminle zaten beraber olduğuna iman ve itikadı onun naatlarında bu tazim ve hürmet dilini tavizsiz bir şekilde korumuş olmalıdır. Abdülfettah Rauf Efendi, ana dokusu, Hz. Peygamber'den mahşerde şefaatinin talep etmek, ondan manen ve ruhen istimdat eylemek, kalben inanan bir mümin olarak Hz. Peygamber Efendimiz'i yüceltmek, ona olan sonsuz sevgi ve muhabbetini dile getirmek, onu ümmetinden biri olmakla şeref duyduğunu samimiyetle ifade etmek ve bu vesileyle her daim onun şefaati kapısında lütuf ve ihsana muhtaç aciz bir kul olduğu belirtmek olan naat edebiyatımızda son dönemde yaşamış en önemli şairlerimizden biridir ve her ne kadar çileli bir ömür sürmüş, zaman zaman isyanın eşiğine gelmiş olsa da iman ve ümidini daima korumuş, inandığı Allah'a samimiyetle yalvarıp sığınmakla ona halis bir kul olmaktan, sevgili Peygamber Efendimiz'e de halis bir ümmet eri olmaktan bir an geri durmamış ve bunu ruhuna ve aslına tamamıyla sadık kaldığı naatlarında bütün samimiyet ve içtenliğiyle ifade etmiştir.

KAYNAKÇA

- Andı, Fatih. *Şiirin Ufku: Hz. Peygamber'i Şiirle Sevmek*. İstanbul: Şule Yayınları, 2017.
- Aruçi, Muhammed. "Fettah Efendi." *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*. Erişim 3 Nisan 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/fettah-efendi>.
- Çelebioğlu, Âmil. *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*. İstanbul: MEB Yayınları, 1998.
- Dağlar Abdülkadir, "Meddâh Medresesi'nin Şâir Âlimi Fettâh Efendi'nin Şiirlerinde Hazret-i Muhammed." *Üsküp'te Meddah Medresesi*. Ed: Sevba Abdula ve Abdullah Taha İmamoğlu. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2024.
- Karakoç, Sezai. *Edebiyat Yazıları I*. İstanbul: Diriliş Yayınları, 2019.
- Abdül Fettah Rauf. *Ey Yurdum*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2023.
- . *Na't ve Münâcât*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2023.
- . *Vardar*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2022.
- . *Yine Vatan İçin*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2021.
- . *Zulmetten Nûra*. Haz. Emre Aracı, Emrah Gökçe & Sevba Abdula. Üsküp: IDEFE Yayınları, 2022.
- Sağlık, Şaban, "Hz. Muhammed (sav)'i Mistifikasyona ve Demistifikasyona Uğratmak: Modern Türk Şiirinde Hz. Muhammed (sav)'e 'Yabancılaştırılmış' Bakış." *Sîreti Sûrette Görmek I-II: Kurmaca Dünyada Hz. Peygamber'i Yazmak, Modern Şiirde Hz. Peygamber'i Söylemek*, İstanbul: Meridyen Derneği Yayınları, 2018.
- Yeniterzi, Emine. *Divan Şiirinde Na't*. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.